

הבאים יש להקצות למפעלים כל-אפריקאיים גדולים יותר ולא לתכנית-עשור אלא לתכנית שלושים שנה.

הגיעה שעתה של תכנית זו, "תכנית 30 שנה לאפריקה הבריטית" לטובת כל עמיה ולטובת כוחה ובטחונה של קהילת העמים הבריטית. עלינו לפתח מחגורת גדולה של מפעלי-תעשיה מפוזרים, עם דרכי-תחבורה טובים, לשם פתרון הבעיה של העלאת רמת החיים מזה, והקמת בסיס איסטרטגי חדש לקהילת-העמים הבריטית מזה. בסופו של דבר, רק בדרך זו יותן להבטיח את שלום העולם.

דוד קרטני

"חגורות-מגן" עולמיות והמזרח-התיכון

רשימת "דוד קרטני" מפרטת בצורה תמציתית שורה של חזיונות (בפועל או בכוח) ובעיות, שאין להתעלם מהן בכל עיון בשאלות של בטחון-העולם או יחסיה-הכוחות האיסטרטגיים הבין-לאומיים. בכמה וכמה נקודות נוגעת הרשימה בגופי ענינים, שכבר ניתנה בעבר לקוראי "מערכות" הזדמנות לעמוד עליהם: (הערות למושגים גיאופוליטיים בגל' "י-ח"ט, עמ' 65—63; וכן "גמל חיפה" בגל' כ"ו—כ"ז, עמ' 97); ויש בה משום השלמה למאמרו של הבריגדיר ברונסקיל ומשום מתן מסגרת יותר רחבה לענינים שהוא כותב עליהם.

בריטיניה שוקדת עתה על תכנית איסטרטגית נאדרה המסתמכת על כוח-האדם ואוצרותיה החמריים של אפריקה. תכניות ההגנה אשר עליהן הודיע מר אטלי בבית-הנבחרים בסוף חודש אוקטובר תוארו באורח סתום ובדבריו נשמעו רק רמזים מועטים לקיומן הכלליים או לפרטיהן; אך במשך החדשים האחרונים נעשו די מעשים ונאמרו די דברים, לשוות חינוק-יתר למלאכת-ניחושים, התכנית כוללת הקמתה של חגורת-מגן מקפת-עולם העשויה לבדד את מעגל המגן הפנימי, שהוקם ע"י רוסיה הסוביטית. אם תפרוץ מלחמה יופנה לחצה של החגורה האנגלו-אמריקאית כלפי פנים, ולחצה של חגורת-הפנים הסוביטית יופנה כלפי חוץ. כמעט ודאי שבסיסי הקרקע העיקריים במעגל האנגלו-אמריקאי החיצוני יהיו קנדה-אלסקה, אירופה המערבית, בה נכללת גרמניה, יבשת אפריקה, אוסטרליה והמשכן של המעגל ליפן וארכיפלגו של צפון האוקינוס-השקט. כל הימים והאוקינוסים הזורמים מול דרך-מלך איסטרטגית זו פתוחים בפני האנגלו-אמריקאים וסגורים בפני רוסיה, אלא אם כן — ואכן זוהי השאלה שיש לעיין בה תחילה — תכונן רוסיה הסוביטית על מיצרי הדרדנלים את הפיקוח שהיא תובעת לעצמה. אילו יכלה רוסיה הסוביטית, תוך הסכם או יצירת עובדה קיימת, להגיע לכלל פיקוח על הדרדנלים היתה בעית הלחץ כלפי חוץ של החגורה הסוביטית נגד החגורה האנגלו-אמריקאית נעשית קלה יותר, ונושאות המטוסים, המתרבות והולכות בים. השחור, היו ממעטות במידה מסכנת את יתרונות מערכת-המגן הבריטית לעומק, הקשורה ב"תכנית קניה".

כמה משוללי הצעת התכנית בדבר אפריקה המזרחית טוענים שמיד לאחר העברת בסיסה של בריטניה מן המזרח-התיכון יוקמן באזור ההוא בסיסים אמריקאיים. אך אין דבר זה מתקבל על הדעת אלא לאחר שיתחזר כי אין להמנע ממלחמה. הדבר הקרוב יותר לודאי הוא חינוקם של הסידורים האנגלו-תורכים שנתקיימו במשך המלחמה האחרונה

והתלכדותה של ברית אנגלו-תורכית זו עם ה"ארצות הערביות" בהסכם הדומה בצורתו להסכם סעדיאבאד — אך ממשי יותר. בהגנת שדות-הנפט של דרום פרס עשויה אפריקה המזרחית לתפוס את מקומה של הודו, בין כבסיס ובין כמקור כוח-אדם. היתרונות שברכיזו מערכות המגן של בריטניה בקניה אינם רק במקורות כוח-אדם ועושרה החמרי של מזרח אפריקה, אלא גם בהגנה שהיא מוגנת ממילא, בעצם תנוחתה הגיאוגרפית, מפני הניידות רבת-המהירות של המלחמה החדשה. בתכנית זו פותחת חשיבותן של ארץ-ישראל ומרביתה של ערב-הסודית, חוץ מערכן כחלק מן האזור המשמש להגנה בעומק וכמקום העשוי גם לקלוט ולחסל תוקפנות באבה.

לביצועה של התכנית האיסטרטגית האנגלו-אמריקאית יהיו מוצאות פוליטיות מרחיקות לכת. היא תשפיע על מצבו של המזרח-התיכון בכללו ועל מצבה של ארץ-ישראל במיוחד. בחישובים החדשים ניכרים כמה הבדלי דעות בין לונדון לווינגטון. סבורים שהאמריקאים מחזיקים בדעה שיסוד יהודי איתן במזרח-התיכון יחזק את התכנית האיסטרטגית הכללית ויקל על ציודם הטכני והתעשייתי של חבסיסים, שאולי יצטרכו להם בשעת משבר, בסיסים שהאחריות להם תהיה אמריקאית ולא בריטית. אך נראה שהקבינט הבריטי והמטה הקיסרותי הכללי הבריטי שמים את כל מבטחם בליגה הערבית ונוטים לראות ביהודים גורם מפוקפק במקרה של סכסוך בין רוסיה הסובייטית והמערב, אלא חוששים כי במאבק שבו תהייה מעורבות אידיאלוגיות בשאלות-יסוד, תהיה אהדתם של היהודים לצדו של הקומוניזם. אם זוהי השקפת "ויטהול" (מקום משרדי הממשלה הבריטית בלונדון) הרי יש בכך כדי להסביר הרבה והרבה דברים.

ו. איתן

בריג-גנ. סר וינדהם דידס

דוקא בימים אלה כדאי להכיר את דמותו של גנרל וינדהם דידס, המדינאי ואיש-הצבא הבריטי, אחד הידידים הנאמנים לעם היהודי והלוותמים למען הרעיון הציוני באנגליה (ראה כ"ב ב"מיומא" בסוף החוברת).

בהשכמת הבוקר, ברביעי באפריל 1923, התכנס קהל אנשים בתחנת הרכבת בירושלים. הללו באו ליטול ברכת פרידה מוינדהם דידס, המזכיר הראשי לממשלת ארץ-ישראל, שעמד לחזור לאנגליה עם תום תקופת כהונתו. ילין, טהון ובן-צבי יצגו את הקהילה היהודית, הבריגדיר קיש נוכח הן בשם האכסקוטיבה הציונית והן כידיד אישי.

דידס קנה לו ידידים אישיים בכל העדות ובכל המעמדות שבאדק, יותר משרכש כל פקיד בריטי מעולם. טבעי היה הדבר, שהיהודים הם ידידיו האישיים. שכן דגל דידס בציונות. הבריטים והערבים אהבוהו על אף היותו ציוני. ימים מספר לפני נסיעתו בא דידס ליטול ברכת פרידה מהעדה היהודית. זכרון דברים לאותו יום, 27 במארס 1923, אחר-הצהרים, נשתמר ביומני בריגדיר קיש שיצאו לאור. "אחר-הצהרים לויתי את דידס לועד הלאומי, במקום שהוגש לו כתב-יד מעוטר של "התקוה", כאות הוקרה ואהבה שהעם היהודי רוחש לו. אחרי-כן ביקר דידס במשרדי ההנהלה הציונית, מקום שם הושמעו ברכות פרידה. בשני המקרים הביע דידס את מסירותו לאידיאל הציוני ושאיתו לעבוד, כאדם